

УДК 336.1
JEL H26

ОФШОРНІ ЮРИСДИКЦІЇ ТА ЗАГРОЗИ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ У СХЕМАХ АГРЕСИВНОГО ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ

Паєнтко Т. В.,доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»**Гуменний А. А.,**кандидат економічних наук, начальник управління проактивного
аналізу департаменту моніторингу доходів та обліково-звітних
систем Державної фіскальної служби України

- Д** Актуальність статті обумовлена тим, що практика реєстрації компаній в офшорних юрисдикціях перетворилась на дієвий інструмент агресивного податкового планування. Метою статті є показати, які загрози виникають при застосуванні офшорів у схемах агресивного податкового планування українськими компаніями. Дано оцінку особливостям офшорних юрисдикцій та їх взаємозв'язкам з ризиками агресивного податкового планування. Представлено класифікацію офшорів за ознаками, які використовуються в міжнародній практиці. Класифіковано офшорні юрисдикції за ознаками оподаткування, конфіденційності, респектабельності. Обґрунтовано, які небезпеки виникають при застосуванні офшорних юрисдикцій як інструменту агресивного податкового планування та які наслідки це може мати для країни-донора капіталу для офшорів. Визначено, що в Україні офшори активно використовуються як інструменти агресивного податкового планування, щороку завдаючи збитків бюджету, руйнуючи інвестиційний потенціал країни та її ділову репутацію. У законодавстві України не визначено сутність агресивного податкового планування та не встановлено жодної відповідальності за такі дії. Ця проблема потребує жорсткого врегулювання з боку держави, передусім у частині кваліфікації агресивного податкового планування як різновиду ухилення від сплати податків, визначення критеріїв загроз для економіки від такої діяльності та запровадження обов'язкової відповідальності у випадку завдання значних збитків державі.
- К** офшори, загрози, ухилення від сплати податків, агресивне податкове планування.

ОФШОРНЫЕ ЮРИСДИКЦИИ И УГРОЗЫ ИХ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ В СХЕМАХ АГРЕССИВНОГО НАЛОГОВОГО ПЛАНИРОВАНИЯ

Паєнтко Т. В.,доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры финансов ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет
имени Вадима Гетьмана»**Гуменний А. А.,**кандидат экономических наук, начальник управления проактивного анализа Департамента мониторинга доходов и учетно-отчетных систем
Государственной фискальной службы Украины

- Д** Актуальность статьи обоснована тем, что практика регистрации компаний в офшорных юрисдикциях превратилась в серьезный инструмент агресивного налогового планирования. Цель статьи – показать угрозы, возникающие при использовании офшоров в схемах агресивного налогового планирования украинскими компаниями. Дана оценка особенностям офшорных юрисдикций и их связям с рисками агресивного налогового планирования. Представлена классификация офшоров по признакам, которые используются в международной практике. Офшоры классифицированы по признакам налогообложения, конфиденциальности, респектабельности. Обосновано, какие угрозы возникают при использовании офшоров в качестве инструмента агресивного налогового планирования и какие последствия это может иметь для страны-донора капитала для офшоров. Определено, что в Украине офшоры активно используются как инструменты агресивного налогового планирования, ежегодно нанося урон государственному бюджету, разрушая инвестиционный потенциал страны и ее деловую репутацию. В законодательстве Украины не определена суть агресивного налогового планирования как разновидности уклонения от уплаты налогов и не установлена ответственность за такие действия. Эта проблема требует жесткого вмешательства со стороны государства, прежде всего в части квалификации агресивного налогового планирования как разновидности уклонения от уплаты налогов, определения критериев угроз от такой деятельности и применения обязательной ответственности в случае причинения значительного ущерба государству.
- К** офшоры, угрозы, уклонение от уплаты налогов, агресивное налоговое планирование.

OFFSHORE JURISDICTION AND DANGERS OF USING THEM IN SCHEMES OF AGGRESSIVE TAX PLANNING

Paientko T. V.,

Doctor of Science (Economics), Professor, Professor in Finance SHEE «Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman»

Humennyi A. A.,

PhD in Economics, Head of Proactive Analysis Section of Income and Accounting and Reporting Systems Monitoring Department of State Fiscal Service of Ukraine

- Д** The relevance of the article is justified by the fact that the practice of registering companies in offshore jurisdictions has become a serious tool of aggressive tax planning. The purpose of the article is to show the threats arising from the use of offshore companies in schemes of aggressive tax planning by Ukrainian companies. An assessment of the peculiarities of offshore jurisdictions and their links to the risks of aggressive tax planning was made. A classification of offshore for the features that are used in international practice was given. Offshores are classified for signs of taxation, confidentiality, respectability. It is substantiated, what threats arise when offshores are used as an instrument of aggressive tax planning and what consequences it can have for a donor country of capital for offshore jurisdictions. It is determined that in

Ukraine offshore actively are used as tools of aggressive tax planning, annually damaging the government revenues, destroying the country's investment potential and its business reputation. The legislation of Ukraine does not define the essence of aggressive tax planning as a form of tax evasion and does not establish responsibility for such actions. This problem requires strict government intervention, especially in terms of qualifying aggressive tax planning as a form of tax evasion, defining criteria for threats from such activities and applying mandatory responsibility in the event of significant damage to the state.

❑ offshore, threats, tax evasion, aggressive tax planning.

Постановка проблеми. Термін «офшор» або «офшорна юрисдикція» найчастіше у публікаціях вітчизняних вчених вживається у контексті легалізації коштів, зароблених злочинним шляхом, фінансування тероризму, ухилення від сплати податків тощо. В умовах глобалізації офшорний бізнес уже давно став невід'ємною частиною глобальної економіки, і його не завжди слід розглядати тільки з негативної сторони. Досить часто офшори виступають дієвим інструментом стимулювання розвитку окремих територій. Слід визнати, що елімінувати офшори із сфери сучасних економічних відносин неможливо, але слід чітко розуміти, які ризики за ними криються, які загрози виникають та як їх можна елімінувати.

Одним з основних ризиків є використання офшорів у схемах агресивного податкового планування. Термін «агресивне податкове планування» є порівняно новим і описує як схеми легального зменшення податкових зобов'язань, так і ухилення від сплати податків. Крім того, агресивне податкове планування часто пов'язують із «сірими» схемами, які хоч і лежать в межах правового поля, однак їх метою є виключно зменшення податкових зобов'язань на території певної юрисдикції. Питання боротьби з агресивним податковим плануванням посідає одне з провідних місць у зусиллях провідних країн світу. Протягом останніх 20 років ОЕСР опублікувала ряд документів, присвячених агресивному податковому плануванню та його основним проявам, що свідчить про стурбованість світових економістів поширенням агресивного податкового планування. В Україні як країні, яка обрала вектор європейського розвитку і задекларувала визнання європейських цінностей та ідей, протидія агресивному податковому плануванню також є однією з ключових проблем, особливо той її аспект, який стосується використання офшорних юрисдикцій у схемах агресивного податкового планування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати аналізу публікацій українських та російських вчених показали, що здебільшого вони зосереджують свою увагу на особливостях функціонування офшорів, не приділяючи належної уваги їх використанню у схемах агресивного податкового планування. Про це,

зокрема, йдеться у працях В. Дергачова [1] та Б. Хейфеца [7]. Окремі вчені досліджують роль офшорів у перерозподілі капіталів. Зокрема, В. Железняк [2] досліджує роль офшорів у русі фінансових потоків та їх залучення в сферу інвестиційної діяльності. Частина досліджень присвячена особливостям функціонування податкових механізмів офшорних юрисдикцій (П. Ямко) [8] або ролі офшорів у сучасній діловій практиці (Л. Супрун) [6].

Західні дослідники більше уваги приділяють проблемам ухилення від сплати податків за допомогою офшорних юрисдикцій (М. Бойль [11], О. Хор, Дж. Бок [13]), особливостям розробки схем уникнення оподаткування мультинаціональними компаніями, у тому числі за допомогою офшорних юрисдикцій (П. Шмідт [18], К. Клаусінг [14], І. Грінберг [12] та інші). Публікації західних економістів характеризуються комплексністю щодо вивчення ризиків застосування офшорів у схемах як ухилення від сплати податків, так і агресивного податкового планування, однак напрацьовані тільки західних вчених для розв'язання проблем ухилення від сплати податків за допомогою офшорів недостатньо. Необхідно врахувати специфіку української економіки, яка збільшує загрози застосування офшорних юрисдикцій у схемах ухилення від сплати податків українськими компаніями.

Мета статті – показати джерела виникнення ризиків застосування офшорів у схемах агресивного податкового планування українськими компаніями.

Викладення основного матеріалу. Більшість визначень офшорів акцентує увагу на їх характеристиках як податкових гаваней, які вирізняються відносно низьким рівнем оподаткування, суворою секретністю фінансової інформації і слабким регулюванням підприємницької діяльності. Проте такі підходи не враховують той факт, що офшори створюються як спеціальні режими для надання широкого спектру фінансових послуг нерезидентам з метою залучення фінансових потоків на певну територію, що додатково генерує ризики легалізації коштів, зароблених нелегальним шляхом, та створює

зручне середовище для фінансування тероризму. Фактично офшори створюють передумови для зручного виведення капіталів з країн, які характеризуються високими ризиками зберігання капіталів (політична чи економічна нестабільність, ризики експропріації власності, високий рівень корупції та низький рівень ефективності права, низька гарантія прав власності тощо). При цьому більшість офшорних юрисдикцій попереджають можливість виведення їх капіталів за межі юрисдикції. Саме ця характеристика офшорів створює передумови для нечесної податкової

конкуренції, в результаті якої деякі території отримують постійний притік капіталу, завдаючи серйозної шкоди країнам-донорам. При цьому розмір завданої шкоди не вимірюється лише втратами бюджету в результаті ерозії податкової бази чи агресивного податкового планування. За своєю природою офшори є специфічними вузлами, через які проходять значні фінансові потоки. Цьому сприяють як привабливі умови реєстрації та ведення бізнесу з мінімальним розкриттям інформації, так і пільгові умови оподаткування (табл. 1).

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В ОФШОРАХ ТА РИЗИКИ АГРЕСИВНОГО ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ

ТАБЛИЦЯ 1

ОБМЕЖЕННЯ	ОСОБЛИВОСТІ	РИЗИКИ АГРЕСИВНОГО ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ
Види діяльності	Компанії, зареєстровані в офшорах, не обмежені у видах діяльності, крім ліцензованих. Найчастіше ліцензується діяльність у фінансовому секторі, аудиторська, транспортна, адміністративна	Діяльність, яка ліцензується в Україні, часто переноситься в офшорні юрисдикції, відповідно основні фінансові потоки концентруються поза межами України
Відповідальність	Обмежена, часто відсутні вимоги щодо мінімального статутного капіталу	Обмеження відповідальності дає можливість реєструвати необмежену кількість компаній, будувати схеми трансфертного ціноутворення, мінімізуючи об'єкт оподаткування податком на прибуток
Місцезнаходження	В країні реєстрації необхідно мати юридичну адресу і агента, в обов'язки якого входить фактичне перебування за юридичною адресою і підтримка зв'язку з державними органами в країні реєстрації	Відсутні
Відкриття рахунків	Відсутні обмеження щодо відкриття рахунків та повідомлення про них державні органи	Відсутність обмежень щодо відкриття рахунків робить привабливою діяльність в офшорних юрисдикціях, відтягує на себе частину оподатковуваних операцій
Ідентифікація власників	Право власності ідентифікується за володінням акціями	Відсутність вимог до розкриття кінцевих бенефіціарів робить привабливим бізнес в офшорах для фізичних осіб, які бажають приховати свої реальні доходи та джерела їх походження
Власники	Обмеження відсутні	
Зобов'язання щодо розкриття інформації про бенефіціарів	Відсутні	
Розкриття інформації про діяльність компанії	Мінімальний обсяг звітності не частіше одного разу на рік	Мінімальні вимоги до звітності та відсутність валютних обмежень дає можливість хеджувати валютні ризики, що робить вигіднішим ведення зовнішньоекономічної діяльності з компанії, зареєстрованої в офшорі
Валютні обмеження	Компанії можуть відкривати рахунки та без обмежень здійснювати платежі у будь-якій валюті	

Якщо підвести підсумок, то головна причина виникнення ризику агресивного податкового планування пов'язана не тільки з привабливістю офшорів за рівнем податкового навантаження, а і з відсутністю необхідності розкривати інформацію про кінцевих бенефіціарів, а також відсутністю валютних обмежень. Такими перевагами активно користуються країни, де відбуваються потужні трансформаційні процеси в економіці та політиці, високий рівень корупції, низька гарантія прав власності та не встановлене реальне верховенство права. Поняття агресивного податкового планування межує з ухиленням від сплати податків, оскільки є умисною дією з використанням зовнішніх інструментів, що завдає шкоду економіці країни, де зареєстрована компанія, яка користується інструментами агресивного податкового планування. Саме тому міжнародні організації часто кваліфікують агресивне податкове планування як різновид ухилення від сплати податків. Ключовим аргументом для цього є умисні дії платника податків із завдання шкоди державі.

Переваги офшорних структур для бізнесу цілком очевидні, саме тому великі корпорації, а також фізичні особи, які володіють значними капіталами, активно користуються послугами офшорних компаній і навіть активно їх створюють. Особливо актуально це для країн з високим рівнем оподаткування, суворим валютним контролем та іншими регуляторними обмеженнями. Для того щоб глибше розібратися, яку роль відіграють офшори у світовій економіці та яким чином генеруються ризики агресивного податкового планування, ми систематизували офшори за тими ознаками, які найчастіше використовують міжнародні консалтингові компанії (*табл. 2*).

Особливу увагу слід звернути на різницю між класичними офшорами та респектабельними офшорними юрисдикціями. Ця різниця полягає не тільки в механізмі їх функціонування, а й у ставленні до них міжнародних організацій та компаній з хорошою репутацією. Класичні офшори мають низьку довіру зі сторони банків і потенційних партнерів, більшість з них не мають угод про уникнення подвійного оподаткування.

КЛАСИФІКАЦІЯ ОФШОРНИХ ЮРИСДИКЦІЙ

ТАБЛИЦЯ 2

ОЗНАКА	ХАРАКТЕРИСТИКА
Оподаткування	Мінімальне оподаткування (Кіпр, Люксембург, Швейцарія, Сінгапур, Естонія)
	Звільнення від оподаткування (Британські Віргінські острови, Беліз, Домініканська Республіка, Коста-Рика, Сент-Вінсент і Гренадини)
Конфіденційність	Відсутність вимог щодо представлення звітності і висока гарантія конфіденційності (Багами, Британські Віргінські острови)
	Існує необхідність подання спрощеної звітності, однак при цьому надаються суттєві податкові пільги (Ірландія, Велика Британія)
Респектабельність	Класичні офшорні юрисдикції з низьким рівнем оподаткування та високим рівнем конфіденційності інформації. Як правило, вони внесені у списки офшорів більшості країн світу (Британські Віргінські острови, Беліз, Домініканська Республіка, Коста-Рика, Сент-Вінсент і Гренадини)
	Території, які надають пільгові умови для залучення капіталу, однак при цьому існують вимоги щодо розкриття інформації (американський штат Делавер, деякі кантони Швейцарії, острів Мен, острови Генрі і Джерсі, Ліхтенштейн, Австрія, Нідерланди та інші)

Досить часто саме такі офшори є найбільш ризиковими, однак йдеться не про ризики агресивного податкового планування, а про ризики легалізації коштів, зароблених злочинним шляхом. З точки зору ризиків агресивного податкового планування більш ризиковими є репутабельні офшорні юрисдикції, які мають хорошу ділову репутацію, більшість з них має значний перелік укладених угод про уникнення подвійного оподаткування. Формально у багатьох країнах такі юрисдикції навіть не внесені до переліку офшорів.

Респектабельні офшори забезпечують конфіденційність інформації про кінцевих бенефіціарів, водночас більшість таких юрисдикцій є членами ЄС, тому вони зобов'язані дотримуватися законодавства ЄС стосовно розкриття інформації. Хоча ряд держав (Швейцарія, Ліхтенштейн, Австрія, Нідерланди) застосовують норми цього законодавства із застереженнями, в результаті чого інформація про компанії в цих країнах є більш захищеною. По суті створюються передумови для використання подвійних стандартів, коли щодо одних операцій інформація може бути розкрита, а щодо інших буде дотримуватися принцип конфіденційності.

У будь-якому випадку, незалежно від категорії офшору, він отримує безспірну перевагу у вигляді постійного притоку капіталу, що дає можливість накопичувати значні обсяги інвестиційних ресурсів. Тому для офшорної юрисдикції як реципієнта коштів таке становище є вигідним. Саме тому більшість репутабельних офшорів практично знімають бар'єри на вхід капіталу, однак встановлюють суттєві регуляторні (у тому числі фіскальні) обмеження на виведення капіталу з країни. З цієї точки зору запровадження капіталу на виведений капітал в Україні може мати позитивний ефект, якщо паралельно будуть задіяні інструменти залучення іноземного капіталу або повернення раніше виведеного капіталу з України. У цій сфері позитивним є досвід Естонії, яка, запровадивши податок на виведений капітал і скасувавши податок на нерозподілений прибуток, залучає стійкі потоки іноземних інвестицій. Активізація руху вхідних фінансових потоків сприяє активному розвитку фінансового сектора і постійному зростанню асортименту фінансових послуг. Практично всі великі банки в кінці ХХ століття почали надавати своїм клієнтам консультаційні послуги щодо роботи з офшорними фінансовими організаціями. Щорічно кількість фінансових консультантів із роботи з офшорами збільшується. Більше

того, практично всі великі банки мають дочірні або ж дружні банки в офшорах, що також є одним з інструментів агресивного податкового планування.

Однак якщо дивитися на наслідки функціонування офшорів з позицій країн донорів, то їх економіки втрачають не тільки інвестиційні ресурси, а й податкову базу. Використовуючи офшори як інструменти податкового планування (у тому числі у схемах трансфертного ціноутворення), компанії мінімізують свої податкові зобов'язання цілком законними способами. Акумуляуючи прибутки в офшорах, бізнес розширює можливості економії на податках. У цьому немає нічого поганого, якщо зекономлені таким чином гроші повертаються в економіку країни-донора. Але якщо прибуток не повертається, це негативно позначається на темпах розвитку країни-донора, на зростанні податкової бази, створенні робочих місць тощо. Крім того, якщо у країни-донора правове поле регулювання операцій з офшорними структурами недосконале, створюються різноманітні передумови для безтоварних операцій, фіктивного експорту, а отже, і для незаконного відшкодування ПДВ.

Офшори активно задіяні у міжнародній торгівлі. З одного боку, це дає можливість збільшувати обсяги міжнародної торгівлі, а з іншого – трансфертне ціноутворення сприяє розмиванню податкової бази. Саме тому трансфертне ціноутворення на сучасному етапі розвитку економіки знаходиться в полі зору економічних регуляторів, які проводять активну роботу з попередження використання трансфертного ціноутворення у схемах ухилення від сплати податків.

Офшорні юрисдикції сприяють активнішому перетіканню капіталу між країнами і розвитку нових форм кредитування. З одного боку, вільний рух капіталу створює передумови для збільшення інвестицій, а з іншого – ще більше збільшує диспропорції у розподілі фінансових потоків між країнами [3]. Наприклад, можуть практикуватися операції з надання кредитів резидентам для здійснення передоплати нерезидентам, які зареєстровані в офшорних юрисдикціях. Через певний проміжок часу такий аванс повертається назад, тобто по суті така операція є безвідсотковим кредитуванням офшорної компанії. Прибуток, зекономлений на сплаті податків, суттєво перевищує відсотки, сплачені за користування кредитом. Кредитування офшорних компаній може набувати прихованих

форм, таких як виплата роялті та інших платежів за використання інтелектуальної власності. Таким чином, використання офшорних компаній є досить вигідним для холдингових структур при побудові схем внутрішньогрупового фінансування і виплаті роялті, здійсненні торгових операцій на території ЄС, захисті активів за низької гарантії прав власності в країні походження активів.

Агресивне податкове планування за участі офшорних юрисдикцій означає не тільки зменшення податкових надходжень до бюджету, а й недобросовісну податкову конкуренцію. В деяких країнах (наприклад, Великій Британії) робота з офшорами може бути класифікована як агресивне податкове планування, що є поза законом. Але і це не попередило великих скандалів, пов'язаних з ухиленням від сплати податків таких світових гігантів, як *Amazon*, *Google*, *Facebook* та інші [1]. В цілому Велика Британія веде активну боротьбу з ухиленням від сплати податків за допомогою офшорів, однак при цьому зберігає пільгові умови для виведення капіталу з третіх країн на її заморські території.

В країнах-донорах для офшорів відбувається постійне погіршення економічної ситуації, тому що їх економіки постійно відчують дефіцит фінансових ресурсів. Досить часто підприємці в країнах-донорах не налаштовані на довгострокове ведення бізнесу через нестабільність політичної та економічної ситуації. Вся ідея бізнесу зводиться до швидкого отримання прибутку і виведення його в офшор. Крім того, популяризація самої ідеї виведення капіталу через офшори підриває економіку країни в довгостроковій перспективі, оскільки у більшості населення складається враження, що це нормальна ситуація і уряд не винний в тому, що бізнес не платить податки. Тобто поруч з економічною проблемою офшорів виникає етична проблема, яку набагато складніше розв'язати.

Ще однією загрозою офшорних юрисдикцій є анонімність фінансових операцій. Це одна з передумов для легалізації коштів, зароблених незаконним шляхом. Використання ланцюжка офшорних компаній, в яких не фігурують реальні власники, дозволяє великому бізнесу ухилятися від сплати податків, а корумпованим чиновникам і політикам – приховувати нелегально отримані доходи. У такі ланцюжки вмонтовуються вітчизняні фінансові установи, які переорієнтовують свою діяльність з надання фінансових послуг виключно на обслуговування офшорних фінансових потоків [4]. Оскільки дуже багато впливових осіб зацікавлено в таких

операціях, зруйнувати такий ланцюжок не так просто.

Певні особливості використання офшорних схем характерні для країн пострадянського простору. Корупція, яка набула нових обертів після розпаду СРСР, сприяла стимулюванню пошуку шляхів легалізації коштів, зароблених незаконним шляхом. Найбільш надійним інструментом стали офшори. Виведення капіталу в офшори стало настільки буденним, що можна вести мову про новий клас «бізнес-еліти», яка сформувалася в результаті злиття великого бізнесу і корумпованих чиновників [5]. Якщо фінансові системи США та Великої Британії побудовані таким чином, що офшорні компанії в кінцевому підсумку працюють на благо економік цих країн, то офшорний бізнес України за обсягами виведеного капіталу можна вважати серйозною загрозою національній безпеці.

Незважаючи на спроби взяти діяльність офшорів під контроль (ОЕСР, ООН, ФАТФ), на сучасному етапі розвитку економіки діяльність в офшорах виглядає як об'єктивне явище. Провідні міжнародні організації оголосили два пріоритети – усунення передумов для недобросовісної податкової конкуренції і боротьба з легалізацією коштів, зароблених злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму [9; 17]. Періодично такі організації публікують списки офшорів, перелік безподаткових і низькоподаткових юрисдикцій, на операції з якими накладаються обмеження відповідно до положень міжнародних організацій.

Висновки. Таким чином, на сучасному етапі світової економіки діяльність офшорів стала невід'ємною частиною глобальної економіки, і в майбутньому їх вплив лише зростатиме. Це пов'язано не тільки з об'єктивним бажанням економічних агентів зекономити на сплаті податків, а й з існуванням економічних агентів, зацікавлених у контролі над світовими фінансовими потоками. Багато країн, що розвиваються, активно підживлюють існування офшорів не тільки шляхом виведення капіталів для оптимізації податків, а й з метою захисту від рейдерства. Виходячи з цього, наднаціональне регулювання, яке здійснюють ОЕСР і ФАТФ, може дати позитивні результати переважно для країн ЄС та США, а решта країн стоять перед вибором: залишатися донорами офшорів або ж створити необхідні умови для залучення капіталів на свою територію.

В Україні офшори активно використовуються як інструменти агресивного податкового

планування, щороку завдаючи збитків бюджету, руйнуючи інвестиційний потенціал країни та її ділову репутацію. У законодавстві України не визначено сутність агресивного податкового планування та не встановлено жодної відповідальності за такі дії. Як результат – схеми агресивного податкового планування, які по суті є ухиленням від сплати податків, залишаються

в межах правового поля. Ця проблема потребує жорсткого врегулювання з боку держави, передусім у частині кваліфікації агресивного податкового планування як різновиду ухилення від сплати податків, визначення критеріїв загроз для економіки від такої діяльності та запровадження обов'язкової відповідальності у випадку завдання значних збитків державі.

1. Дергачев В. А. Влияния офшорного бизнеса на экономику Украины [Электронный ресурс] / В. А. Дергачев. – Режим доступа: www://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.
2. Железняк В. Ю. Тенденції розвитку інвестиційних відносин України з офшорними зонами / В. Ю. Железняк, Є. В. Остропольська // ВІСНИК МНТУ «Серія Економіка». – 2011. – № 2 (5). – С. 5–57.
3. Паєнтко Т. В. Інституціоналізація фіскального регулювання фінансових потоків [монографія] / Т. В. Паєнтко. – К.: ДКСЦентр, 2013. – 294 с.
4. Паєнтко Т. В. Участь фінансових установ у схемах ухилення від оподаткування: реалії України та перспективи протидії // Т. Паєнтко, А. Болосева // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2014. – № 2. – С. 148–158.
5. Паєнтко Т. В. Бюрократія як суспільний інститут управління державою / Т. Паєнтко, В. Федосов // Ринок цінних паперів. – 2016. – № 7–8. – С. 11–22.
6. Супрун Л. Офшорні компанії у сучасній діловій практиці / Л. Супрун // Юридичний журнал. – 2011. – № 1. – С. 55–57.
7. Хейфец Б. Офшорні юрисдикції в глобальній і національній економіці / Б. Хейфец. – М.: Економіка, 2008.
8. Ямко П. Ю. Податковий механізм офшорних країн: сутність, функції, інструменти / П. Ю. Ямко // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2012. – № 4. – С. 135–140.
9. Avi-Yonah R. S. Globalization, Tax Competition and the Fiscal Crisis of the Welfare State / R. S. Avi-Yonah // Harvard Law Review. – 2000. – № 113. – P. 1575–1676.
10. Barber H. Tax Havens Today. The Benefits and Pitfalls of Banking and Investing Offshore / H. Barber. – Hoboken: John Wiley & Sons, 2012. – 437 p.
11. Boyle M. Cross-Border Tax Arbitrage – Policy Choices and Political Motivations / M. Boyle // BTR. – 2005. – № 5. – P. 527–543.
12. Clausing K. A. Multinational Firm Tax Avoidance and Tax Policy / K. A. Clausing // National Tax Journal. – 2009. – № 62 (4). – P. 703–725; Hoor O. R. The Misleading Debate About Corporate Tax Avoidance by Multinationals / O. R. Hoor, G. Bock // TNI. – 2013, May, 27.
13. Grinberg I. The Battle over Taxing Offshore Accounts / I. Grinberg // UCLA Law Review. – 2012. – № 60 (2). – P. 305–383.
14. Grundy M. Offshore Business Centers: a world survey / M. Grundy, A. Nathan. – London: Sweet & Maxwell, 2013. – 137 p.
15. McCann H. Offshore Finance / H. McCann. – Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
16. Rawlings G. Taxes and Transnational Treaties: Responsive Regulation and the Reassertion of Offshore Sovereignty / G. Rawlings // Law and Policy. – 2007. – № 29. – P. 51–66.
17. Schmidt P. K. Corporate Taxation and the International Challenge / P. K. Schmidt // Nordic Tax Journal. – 2014, October, issue 2. – P. 113–131.

1. Derhachev, V.A. Offshore business impact on Ukraine's economy [Electronic resource]. – Available at: www://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.
2. Zhelezniak, V.Yu. and Ostropolska, Ye.V. (2011). «Development trends of investment relations of Ukraine with offshore areas», Vistnyk MNTU «Seria Ekonomika», no. 2 (5), pp. 5–57.
3. Paientko, T.V. (2013). Institutionalization of fiscal regulation of financial flows. Kyiv, DKS Thentr.
4. Paientko, T.V. and Bolosheva, A.O. (2014). «The participation of financial institutions in tax evasion schemes realities and perspectives of Ukraine», Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu derzhavnji podatkovoi sluzhby Ukrainy, no. 2, pp. 148–158.
5. Paientko, T.V. and Fedosov, V.M. (2016). «Bureaucracy as a social institute of management by the State», Rynok tsinnykh paperiv, no. 7–8, pp. 11–22.
6. Suprun, L. (2011). «Offshore companies in modern business practice», Yurydychnyi journal, no. 1, pp. 55–57.
7. Kheifets, B. (2008). Offshore jurisdiction in the global and national economy. Moscow, Ekonomika.
8. Yamko, P.Yu. (2012). «The tax mechanism of offshore countries: nature, functions, tools», Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, parvo, no. 4, pp. 135–140.
9. Avi-Yonah, R.S. (2000). «Globalization, Tax Competition and the Fiscal Crisis of the Welfare State», Harvard Law Review, no. 113, pp. 1575–1676.
10. Barber H. (2012). Tax Havens Today. The Benefits and Pitfalls of Banking and Investing Offshore. Hoboken, John Wiley & Sons, 437 p.
11. Boyle, M. (2005). «Cross-Border Tax Arbitrage – Policy Choices and Political Motivations», BTR, no. 5, pp. 527–543.
12. Clausing, K.A. (2009). «Multinational Firm Tax Avoidance and Tax Policy», National Tax Journal, no 62 (4), pp. 703–725; Hoor, O.R. and Bock, G. (2013). «The Misleading Debate About Corporate Tax Avoidance by Multinationals», TNI, May, 27.
13. Grinberg, I. (2012). «The Battle over Taxing Offshore Accounts», UCLA Law Review, no. 60 (2), pp. 305–383.
14. Grundy, M. (2013). Offshore Business Centers: a world survey. London, Sweet & Maxwell, 137 p.
15. McCann, H. (2006). Offshore Finance. Cambridge, Cambridge University Press, 2006.
16. Rawlings, G. (2007). «Taxes and Transnational Treaties: Responsive Regulation and the Reassertion of Offshore Sovereignty», Law and Policy, no. 29, pp. 51–66.
17. Schmidt, P.K. (2014). «Corporate Taxation and the International Challenge», Nordic Tax Journal, October, issue 2, pp. 113–131.

Дата подання рукопису: 11.04.2017